

JOAN ISAAC, CANTANT

Text: JOAN ALCARAZ / Fotos: JORDI PLAY

"Cal la revolta des del paisatge interior"

El novembre del 1998 Joan Isaac va tornar a la vida artística amb el disc 'Planeta silenci', un compendi de 18 cançons antigues i noves que va ser guardonat amb el premi Enderrock '98 al millor disc de cançó d'autor. Esperonat per la bona acollida, prepara un nou CD.

L'artista Joan Isaac és el ciutadà Joan Isaac Vilaplana i Comín, nascut a Barcelona (1953), però criat a Esplugues de Llobregat fins que no va tornar a la capital, on, com a llicenciat en farmàcia, fa d'apotecari a Ciutat Vella. Poeta i músic d'una acusada sensibilitat, Joan Isaac, de la mateixa generació que Ramon Muntaner i Marina Rossell, és una de les grans veus que ha donat la cançó catalana, i basti només com a mostra la seva famosa composició *A Margalida*, dedicada a la companya de Puig Antich. Després de 14 anys de situar-se a la reserva, és fins a cert punt lògic que n'hi ha que l'haguessin oblidat o que no haguessin tingut temps de descobrir-lo, però *Planeta silenci*, un compacte d'alt nivell creatiu i interpretatiu, s'ha encarregat de posar les coses una mica a lloc. Només una mica, és clar, perquè la cançó, tot i que els vents bufen més de cara, no ha superat encara del tot la dilatada crisi que la colpejà a partir del 1983. Però amb corredors de fons com Isaac i uns quants més, la partida no s'ha perdut ni hi ha perill de desastre.

—*El compensa suficientment el retorn?*

—Personalment, em compensa molt. I sobretot, perquè tornar no va ser, de cap manera, una decisió presa en solitari. Enregistrar *Planeta silenci*, un disc que ha tingut una bona acollida, va ser iniciativa d'un seguit de gent que em van empènyer a continuar en el món de la cançó. Els més destacats són el Xevi Planas, que és un periodista d'*El Punt* i també assessor editorial de la revista *Enderrock*, i el mànager i editor discogràfic Josep Sanz.

—*A partir del disc i de l'èxit dels concerts del mes de gener passat a l'Espai, com ha anat aquesta nova etapa?*

—Sobretot a base d'entrevistes i ressenyes en premsa i ràdio i d'algun programa de televisió. De recitals, en canvi, més aviat pocs. Aquest és un dels aspectes més tristos que continua havent-hi en el món de la cançó.

No hi ha una infraestructura vàlida, i la contractació pràcticament no funciona, tret que et diguis Llach o Raimon. La tasca que es fa des de l'Espai és important, però evidentment no n'hi ha prou.

—*Quines dades té del públic que, en viu o no, ha retrobat?*

—Fonamentalment són gent de la meua generació, que van viure el moment alt de la cançó d'autor en català. El que passa és que m'he adonat que hi ha molta gent jove que ha comprat el disc i que l'interessa aquesta mena de música més que no sembla.

—*Els responsables de la crisi de la cançó provenien de sectors diversos. A qui carregaria més els neulers?*

—És molt complex. Després de la Transició, els partits d'esquerra, d'alguna manera, deserten de la rendibilitat artística de la cançó i només en valoren la rendibilitat política.

Des d'aquesta curiosa visió de les coses, els cantants-autors, encara que la majoria siguem d'esquerrers, ja havíem acabat la feina. En el fons de la qüestió, hi ha el fet innegable que en aquest país no hi ha una tradició de cançó d'autor com tenen, per exemple, França o Itàlia. Per això, encara avui, fer cançó en català i no ser un dels consagrats és una heroïtat im-

"Sóc un idealista anàrquic, però reconec que la meua vida no la puc dur a l'extrem. A més a més, sóc català i no sóc espanyol. Ara, passa que sóc un nacionalista no de símbols, sinó de conviccions."

portant. Cosa que no passa, i me n'alegro molt, amb els cantants de la resta de l'estat que s'expressen en castellà, i que quan vénen aquí omplen els escenaris. Això vol dir que la cançó d'autor, malgrat tot, té un públic.

—*Xevi Planas defineix les seves cançons dient que són "precioses intimitats compartides".*

—Tot i que l'adjectiu és molt d'agrair, trobo que és una bona definició. Allò que jo intento sempre és de fer cançons que responguin al meu paisatge interior i a l'entorn que l'envolta. És una mena de cançó bastant humanista, que parla sobretot de les contradiccions de la gent i dels seus somnis. De les tres paraules que diu el Xevi, la que més m'agrada és la que prové del verb compartir. Hi ha molta gent que m'ha dit: "Aquesta cançó que has escrit explica coses que jo he pensat moltes vegades. Per tant, moltes gràcies, perquè no em sento sol amb el meu paisatge interior". Paraules com aquestes són molt gratificants.

—*Tornar a fer cançons deu costar una mica...*

—És que jo, de cançons, no n'he deixat de fer mai, encara que sigui d'una manera més espaciada. No vaig anunciar mai la meua retirada: simplement vaig decidir d'esperar temps millors. I ara que potser arriben, crec que una de les coses que hem de tornar a recuperar és el plaer d'escoltar cançons. Jo, per exemple, quan em compro un disc que no sigui únicament musical, no m'agrada només de sentir-lo, sinó de llegir-ne les lletres per copsar-lo en tota la seva profunditat. En la cançó d'autor, la música és important, però tenir cura del text és fonamental. Cal dir coses i, sobretot, saber-les dir.

—*Per això, a parer seu, no hi ha ningú com Jacques Brel?*

—Efectivament, Jacques Brel, per mi, és el personatge fonamental de la cançó d'autor d'aquest segle. Reuneix tot allò que ha de tenir qui es dedica a aquest gènere: profunditat dels textos, una bona música i una acurada interpretació. I també m'interessa molt Paolo Conte, que és el Brel d'aquests darrers vint anys i un referent d'àmbit europeu.

—*Els arranjaments de Planeta silenci són de Manel Camp i Joan Garrobé, dos dels millors col·laboradors que podia trobar per aquests verals.*

—Certament, treballar amb ells és un luxe. El tractament musical que han donat a cada cançó del disc —incloses les noves versions dels antics temes— és d'una gran vàlua. Els cantants tenim, sobretot, una capacitat melòdica, però els nostres coneixements musicals són, sovint, limitats. La gran virtut que tenen alguns músics, el Manel i el Joan en concret, és que saben guarnir adequadament cada cançó per realçar-ne al màxim el valor musical. Treballar amb

gent així i poder treure profit de la seva gran qualitat no té preu.

—*Aquest títol de Planeta silenci evoca un dels seus temes recurrents, la incomunicació col·lectiva. És una de les grans paradoxes de l'era Internet?*

—És la gran paradoxa. Jo no vaig pas contra les noves tecnologies, però trobo lamentable que creïn adicció.

—*"On és la gent, / la humanitat" —es demana a punt d'entrar al segle XXI?*

—Alguns cervells que dirigeixen aquest món globalitzat, allò que procuren és d'isolar-nos a l'àmbit domèstic perquè siguem menys perillosos. Els qui ara són infants —jo mateix tinc dues filles de vuit anys i cinc— necessitaran, d'aquí a un quant temps, fer un altre Maig del 68, per entendre'ns. Cal, d'alguna manera, la revolta, i sobretot una revolta des del paisatge interior de cadascú. Però passa que això no és gens fàcil, perquè tenen el personal ben distret.

—*També es demana "què s'ha fet d'aquella Barcelona del 76"...*

—Ha desaparegut. L'altre dia veia la pel·lícula de Ventura Pons *Ocana, retrat intermitent*, i em va envair una nostàlgia increïble. Aquella efervescència, no l'he vista mai més, i encara menys en aquesta època de maremagnums i de totes aquestes històries. Tota aquella embranzida no es va saber fer servir d'una manera productiva per fer-la més duradora. De tota manera, potser hi ha indicis de recuperació, o això sembla a la Ciutat Vella.

—*Però no diuen que la nostàlgia no és bona consellera, que cal mirar sempre endavant?*

—Doncs s'equivoquen. Qui miri únicament endavant no tindrà mai una perspectiva suficient. També cal mirar endarrere. Avui disposem de molta informació, però molta

gent segurament que desconeix Verlaine, per exemple, o Rimbaud. La manera de conduir-se a la vida ha de ser, em sembla, bidireccional: mirar cap al futur, és clar, però sense perdre mai de vista el passat.

—*Una altra de les coses que l'amoïnen és la premsa. Arriba a dir que l'odia.*

—Volem les coses d'una manera immediata, i això sovint ens perd. A molts indrets de l'anomenat Tercer Món, malgrat les dificultats que puguin tenir, no sofreixen aquest neguit corrosiu. La meua cançó *Samanà*, que és un homenatge al món del Carib, prova de reflectir aquest estat de màgia, que és inherent a qualsevol Edèn perdut. I qui diu l'Edèn, diu la utopia: jo encara hi crec. I em nego a admetre que les ideologies s'hagin mort.

—*Continua sentint-se anarquista?*

—Jo sóc socialment d'esquerres i interiorment em sento anarquista, sí. Tinc molt poques lleis i dogmes i,

"Jacques Brel és el personatge de la cançó d'autor d'aquest segle. Reuneix tot allò que ha de tenir qui es dedica a aquest gènere: profunditat de textos, una bona música i una acurada interpretació."

evidentment, sóc ateu, potser també per la meua formació científica. I sóc una persona que té la revolta sempre present. Sóc, en definitiva, un idealista anàrquic, però reconec que, la meua vida, no la puc dur a l'extrem, o no ho puc fer tant com voldria. I, a més a més, sóc català i no sóc espanyol, això ho veig molt clar. Ara, passa que sóc un nacionalista no de símbols, sinó de conviccions.

—*De tota manera, un artista que té una farmàcia també ha de saber tocar de peus a terra...*

—Sí, però no pas en el sentit pejoratiu. Ser farmacèutic, per mi, és un ofici, però també un privilegi, perquè la visió que l'artista té de les coses és, gairebé sempre, molt zenital, una mica enganyosa. Per això, a mi, el fet d'estar en contacte amb les petites misèries que passen —i més en un indret com la Ciutat Vella— m'ha servit moltíssim a l'hora d'escriure noves cançons.

—*Ja ho diu en la seva Confessió, tan intensa: "Sóc de ciències i a mi, em va molt bé".*

—A mi, m'interessava la medicina, però no em veia amb cor de ser metge, i m'interessava també la biologia. De manera que, fent farmàcia, vaig tirar pel camí del mig. I no hi havia, com és freqüent en aquest ofici, tradició familiar, a casa meua eren forners. Des del punt de vista social, el farmacèutic és encara un confident, i sovint el malalt hi té més confiança que no pas en el metge.

—*No és escandalós que en una ciutat com Barcelona no hi hagi locals per a sentir cançó d'autor, fora de l'Espai?*

—Sí, però és possible que això s'acabi aviat. Som uns quants que maldem per muntar a Barcelona un local estable de cançó d'autor. No n'hi ha per a escoltar jazz, flamenc o salsa? No hi ha espais per a la música clàssica? No hi ha plataformes per al rock? —i aclareixo que a mi em sembla tan fantàstic com necessari que hi hagi rock en català—. Aquí tothom ha de tenir dret a una part del pastís musical, i tots els moviments artístics

—**Ara ha fet 25 anys de l'execució de Puig Antich, l'inspirador de l'emblemàtica 'A Margalida'. Continua essent un referent seu?**

—**Es un referent contra la pena de mort. Compartir la seva actitud vital —la seva vida va ser molt bèstia— és una mica fumut, com ho era la manera de dur a la pràctica les seves idees. Ara, ell era profundament conseqüent amb si mateix. Per tant, el que es desprèn del seu idealisme sí que em serveix. La mort de Puig Antich és un episodi que s'ha tapat escandalosament.**

compta més, la il·lusió o el desengany?

—El que compta, sobretot, és el coratge. Encara hi ha gent de la meua generació que no s'ha tornat tecnòcrata —tot i que no és la majoria—, i que continua creient en el país des d'una perspectiva d'esquerres. Però, a mi, el que em fa molta trempera, és el fet de veure que hi ha molta gent jove que té una actitud similar força important. Que com es tradueix això políticament? Jo em penso que el Carod és un dels líders més coherents que tenim avui en aquest país. El nacionalisme que hem de tirar endavant des de l'esquerra ha de tenir molt en compte el mestissatge, però també els nouvinguts han de comprendre —i els ho hem de saber transmetre— que aquí hi ha una llengua i una cultura en joc. El que no pot ser és que es digui, des d'una certa esquerra, que la llengua d'aquest país també és el castellà. Hem de saber acollir tothom, però, alhora, ens hem de creure molt el nostre país.

tics som complementaris.

—*I quines característiques hauria de tenir, aquesta primera seu —privada, per començar— de la cançó d'autor?*

—S'ha de tornar al concepte de club, amb una programació estable. I no solament de cançó en català, sinó de cançó de tot el món. Que vinguin els de la resta de l'estat, per començar. Que vingui el canari Pedro Guerra, que és boníssim, i potser així sorgirà algun Pedro Guerra en català, o no posaran tantes traves perquè els cantants joves d'aquí trobin un públic. Penso en un club per a setanta, vuitanta, cent persones com a màxim. Que vinguin el Raimon o el Lluís Llach a cantar per a cent persones en recitals successius, i per què no, el Serrat. Tot plegat ajudaria molt a fer que la cançó d'autor tingués, entre nosaltres, la revifada que li cal. A Madrid, per exemple, hi ha avui quaranta o cinquanta locals on pots anar a escoltar cantants-autors. El Pedro Guerra, precisament, va sorgir d'un club d'aquests.

—*En la seva visió actual de Catalunya, què*

